

Natura 2000-handleplan 2016–2021

Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø

Natura 2000-område nr. 18

Habitatområde H20

Fuglebeskyttelsesområde F3 og F4

Kolofon

Titel: *Natura 2000 handleplan 2016-2021 – Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø*

Udgiver: *Rebild Kommune, Aalborg Kommune og Mariagerfjord Kommune*

År: *2017*

Forsidefoto: *Lindenberg Å, fotograf Rebild Kommune*

Kort: © *COWI*

Må citeres med kildeangivelse.

Rebild
KOMMUNE

AALBORG
KOMMUNE.DK

Mariagerfjord
KOMMUNE

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	4
Baggrund	6
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	9
Indsatser fordelt på aktør	12
Prioritering af den forventede indsats	12
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	15
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	17
Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan	24
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	24
Bilag 4: Kortbilag.....	30

Resumé

Fuglebeskyttelsesområder:

Handleplanen for fuglebeskyttelsesområderne "Rold Skov" og "Madum Sø" beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne isfugl, sortspætte, hvepsevåge, hedelærke, stor hornugle og rødrygget tornskade sikres eller øges således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Habitatområde:

Handleplanen for "Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø" beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er, at områdets forskellighed med store uberørte skovarealer, store næringsfattige søer og højmoser, et ureguleret åløb med tilløb af vandrige, rene kildebække og omgivelser af artsrige overdrev, rigkær og det storslåede, kuperede hedelandskab ved Rebild Bakker bevares.

Indsatsen i denne planperiode er rettet mod at skabe sammenhæng mellem forekomster af naturtypen kalkoverdrev, naturtypen surt overdrev og naturtypen rigkær.

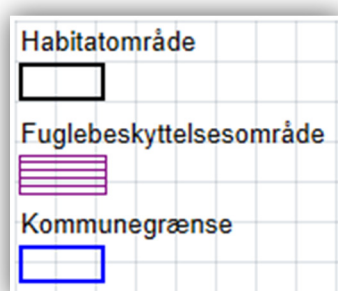
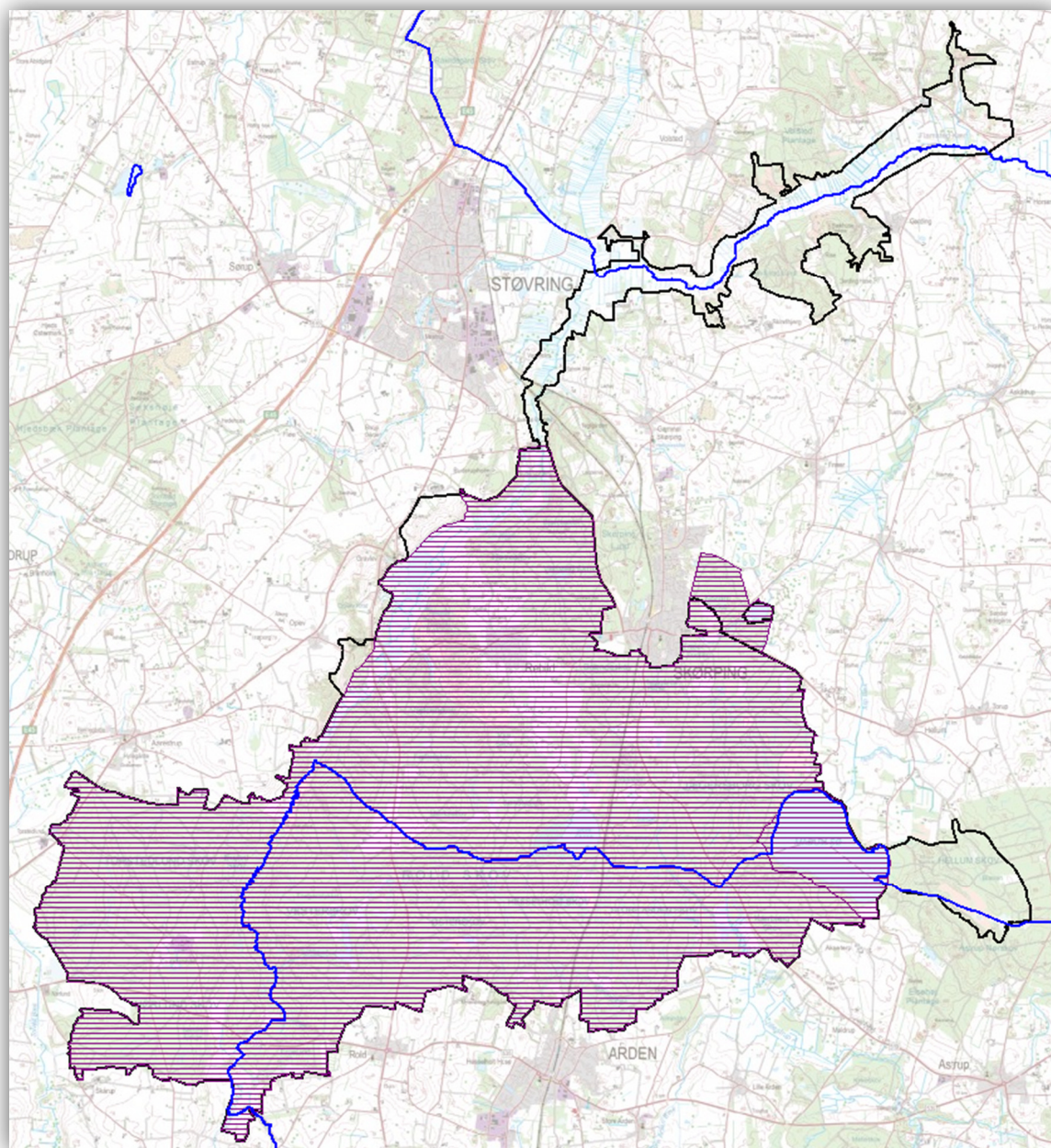
Der iværksættes bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, højmose, nedbrudt højmose og rigkær.

Indsatsen udføres primært af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Integreret LIFE-projekt:

Naturstyrelsen i samarbejde med relevante kommunalbestyrelser ansøger i 2017 om et større LIFE-projekt, der skal skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær med henblik på at genoprette gunstig bevaringsstatus for rigkær. Projektet skal i det omfang det er muligt inden for EU-LIFE-ordningens projektkrav bidrage til opfyldelse af vandmiljø- og klimamål. Potentielt berørte lodsejere vil blive nærmere orienteret i forbindelse med udarbejdelse af et projektforslag.

Oversigtskort:

Baggrund

Miljøstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljø- og Fødevareministeriets hjemmeside: <http://svana.dk/natur/natura-2000/natura-2000-planer/natura-2000-planer-2016-21/>

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Aalborg, Mariagerfjord og Rebild Kommuner på grundlag af Natura 2000-plan for Natura 2000 område nr. 18 (Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø).

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Naturstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Forsvaret og Naturstyrelsen ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel 6.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (jf. lovbek. nr. 425 af 18. maj 2016 lovbek. Nr. 1533 af 10. december 2015). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt har Rebild, Aalborg og Mariagerfjord Kommune truffet afgørelse om, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunerne har i den mellemliggende periode i et værdifuldt og konstruktivt samarbejde med lodsejere og dyreholdere i området, arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Gennem landdistriktsprogrammet er der stillet en række støttemuligheder til rådighed. Kommunerne har set det som en vigtig opgave, at sikre hensigtsmæssig drift og pleje ved at facilitere disse ordninger til lodsejere og dyreholder med interesse i at igangsætte eller fastholde en naturindsats i området.

Kommunerne har derfor afholdt årlige åbent hus-arrangementer i samarbejde med landboforeninger, for at informere om støtteordningerne. Disse arrangementer er annonceret på kommunernes hjemmesider, i lokale medier og ved fremsendelse af personlige breve til berørte lodsejere.

Det er kommunernes vurdering, at en faciliterende indsats i mange tilfælde er alt afgørende for, at der bliver søgt om tilskud og derved realiseret eller fastholdt pleje i området.

Kommunerne har også måttet erfare, at det er de enkelte lodsejeres ønsker, der er afgørende for, hvor naturindsatsen sker, da indsatsen helt er baseret på frivillighed. Natura 2000-handleplanens mål om udvidelse og sammenkædning af naturforekomster kan i den sammenhæng være svært at realisere. Rold Skov, Lindborg Ådal og Madum sø er, især for ådalens vedkommende, en mosaik af mange matrikler og derved en meget kompliceret ejerstruktur. Det er derfor kommunernes vurdering, at der for at målet om at mindske fragmentering og udvidelse af naturtyperne skal nås, må andre værktøjer i brug. Kommunerne mangler et jordfordelingsværktøj, der ville kunne gøre det mere attraktivt for lodsejere at indgå i aftaler, samt øge muligheden for at skabe større og mere robuste plejeenheder. Endelig er kommunerne begrænset af manglende ressourcer til at projektstyre og facilitere projekterne.

I dette Natura 2000 område er en stor del af arealet dækket af skov, hvor største delen er fredskovspligtige arealer som dermed er Statens ansvar i handleplanssammenhæng. I disse skovbevoksede områder er der en del mindre lysåbne områder der rummer habitatnaturforekomster hvorpå kommunen er handleplanmyndighed. Rebild og Mariagerfjord Kommuner har sammen med Naturstyrelsen afholdt møder med områdets store private skovejere for at informere om støtteordningerne for skov- og lysåben natur.

På de ikke-fredskovspligtige arealer er der i dette Natura 2000-område ikke søgt støtte. Det er kommunernes indtryk at lodsejerne vurderer, at ordningerne ikke er attraktive nok at gå ind i for skovejerne. Det er endvidere en svært udfordring af have små plejkrævende lysåbne naturforekomster i et større skovområde, hvor græssende husdyr ikke er en oplagt mulighed.

Det er samlet kommunernes vurdering, at fragmentering og manglende pleje stadig er et problem for en (betydelig) delmængde af rigkær, kildevæld og overdrev i området. Området indeholder endvidere en stor mængde rigkær, der er kortlagt med hydrologiske problemer. Kommunerne har endnu ikke udført hydrologiske forundersøgelser. Kommunerne vurderer, at tilskudssatsen er for lav til at tilbuddet om hydrologiprojekter er attraktiv for lodsejerne.

Kommunerne anser det endvidere for helt nødvendigt, at der fortsat arbejdes på at smidiggøre tilskudsordningerne, så det gøres mindre besværligt for den enkelte ansøger.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Rebild Kommune	Indsats	Privatejet
	<i>Etablering af højmose (LIFE)</i>	<i>28,9 ha planlagt</i>
	<i>Sikring af levested for Fruesko</i>	<i>1,5 ha realiseret</i>
	<i>Bekæmpelse af invasive arter</i>	<i>17,5 ha realiseret</i>
	<i>Sikring af levested for bred vandkalv (LIFE)</i>	<i>3-4 stk. planlagt</i>
	<i>Hegning</i>	<i>6,7 ha realiseret</i>
Aalborg Kommune	<i>Hegning</i>	<i>8,9 ha realiseret</i>
	<i>Bekæmpelse af invasive arter</i>	<i>9,1 ha realiseret</i>
	<i>Slåning</i>	<i>4,7 ha realiseret</i>
	<i>Rydning af bevoksning</i>	<i>4,7 ha realiseret</i>
	<i>Facillitering</i>	<i>72 ha realiseret</i>
Mariagerfjord Kommune	<i>Etablering af højmose (LIFE)</i>	<i>5,3 ha planlagt</i>
	<i>Bekæmpelse af invasive arter samt naturpleje på højmose</i>	<i>11,5 ha realiseret</i>

Ingen af kommunerne ejer arealer med habitatnatur i dette N2000-område.

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

Rebild Kommune	Indsats	Privatejet
	Pleje af græs- og naturarealer	<i>159 ha realiseret</i>
	Hegning	<i>69,9 ha realiseret</i>
	Rydning	<i>0 ha realiseret</i>
	Etablering af optimale vandstandsforhold	<i>0 ha forundersøgelse gennemført</i>
Aalborg Kommune	Pleje af græs- og naturarealer	<i>76,6 ha realiseret</i>
	Hegning	<i>41,8 ha realiseret</i>
	Rydning	<i>0 ha realiseret</i>
	Etablering af optimale vandstandsforhold	<i>0 ha forundersøgelse gennemført</i>
Mariagerfjord Kommune	Pleje af græs- og naturarealer	<i>13,8 ha realiseret</i>
	Hegning	<i>10,5 ha realiseret</i>
	Rydning	<i>0 ha realiseret</i>
	Etablering af optimale vandstandsforhold	<i>0 ha forundersøgelse gennemført</i>

Tabel 3. Der er iværksat følgende Life-projekter:

Rebild Kommune	<i>LIFE14NAT/DK/00012 – "Raised bogs in Denmark" – Naturtype: Højmoser</i>
Mariagerfjord Kommune	<i>LIFE14NAT/DK/00012 – "Raised bogs in Denmark" – Naturtype: Højmoser</i>

Ud over de ovennævnte indsatser har kommunen søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

Rebild Kommune:

2015 blev der afholdt et lodsejermøde vedr. Landbrugs- og Fiskeristyrelsens tilskudsordninger til pleje. Rebild Kommune havde inviteret samtlige lodsejere i Lindenberg Ådal – et område dækkende ca. 960 ha. Mødet blev afholdt i samarbejde med Aalborg Kommune og Mariagerfjord Kommune.

Rebild Kommune har udpeget hele Natura 2000-området som indsatsområde for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Det betyder at Kæmpe-Bjørneklo bliver bekæmpet på alle arealer inden for Natura 2000-området i Rebild Kommune.

Aalborg Kommune:

Gennem landdistriktsprogrammet er der stillet en række støttemuligheder til rådighed. Kommunen har set det som en vigtig opgave, at sikre hensigtsmæssig drift og pleje ved at facilitere disse ordninger til lodsejere og dyreholder med interesse i at igangsætte eller fastholde en naturindsats i området.

Kommunerne har således gennemført oplysningskampagne om Natura 2000 og tilskudsordningerne omfattende kommunale hjemmesider med oplysninger om handleplanen og mulighederne for tilskud.

I 2013 og 2014 blev der udsendt direkte brev til lodsejere med store eller særlige værdifulde naturarealer. Brevet orienterede om tilskudsmulighederne og oplyste om møder afholdt af AgriNord.

I 2015 fik alle lodsejere med over 2 ha i Natura 2000 orienteringsbrev og indbydelse til orienteringsmøde. Det er således søgt at gøre tilskudsordningerne kendte for de lodsejere der har adgang til dem.

Desuden har kommunen direkte kontaktet en række lodsejere med særlig vigtige arealer. Kommunen har hjulpet med oplysning om ansøgning, og formidlet kontakt med dyreholdere der kan gennemføre afgræsning. I projekter med samarbejde mellem flere lodsejere har kommunen især ydet hjælp til anvendelsen af tilskudsmulighederne. På enkelte særlige naturlokaliteter har kommunen desuden bidraget til opsætning af hegn og aftaler mellem lodsejere og dyreholder om naturplejen og bekæmpelse af problemarter.

Mariagerfjord Kommune:

Mariagerfjord Kommune har 2013, 2014 og 2015 afholdt åbent hus-arrangementer i samarbejde med landboforeninger, for at informere om støtteordninger under landdistriktsprogrammet. Disse arrangementer er annonceret på kommunens hjemmeside, i lokale medier og ved fremsendelse af personlige breve til berørte lodsejere.

Efterfølgende har kommunen gennem et nært samarbejde med lokale landboforeninger og den enkelte lodsejer besøgt de arealer hvor der var interesse i ansøgning om midler til naturpleje. Derefter har kommune betalt landbrugets konsulenter for udarbejdelse af ansøger til landdistriktsprogrammet. Disse ansøgninger har samlet resulteret i 5,6 mio. kr. til hegn, rydning og hydrologiske undersøgelser i kommunens Natura 2000 områder.

Mariagerfjord Kommune har udpeget hele kommunen som indsatsområde for bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. I indsatsplanen, fremgår endvidere at bekæmpelsen prioriteres højest i Natura 2000-områderne. Det betyder, at Kæmpe-Bjørneklo vil blive bekæmpet på alle arealer inden for Natura 2000-områderne i Mariagerfjord Kommune.

Kommunen har udarbejdet en plejeplan for det fredede område Enebærstykket. Plejeplanen skal sikre de lysåbne naturtyper i området en hensigtsmæssig drift og pleje.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000 område nr. 18 (Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø), beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunen vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		Skøn over behov:		
		Igangværen de indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst	0 ha	100-130 ha	100-130 ha
	Forbedring af hydrologi****	0 ha	30-40 ha	30-40 ha
	Græsning eller høslæt	80-90 ha	150-160ha	230-250 ha
	Afskrælning eller afbrænding	0 ha	0 ha	0 ha
	Bekæmpelse af invasive arter	40-45 ha	80-85ha	120-130 ha
Skovnaturtyper uden fredskovspligt*	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	0 ha	Op til ca. 31 ha	Op til ca. 31 ha
	Urørt skov	0 ha	Op til 8 ha	Op til 8 ha
	Forbedring af hydrologi	0 ha	Op til 9 ha	Op til 9 ha
Skovnaturtyper med fredskovspligt**	Skovnaturtypebevarende drift og pleje	Ca. 46 ha	Op til 594 ha	Op til 640 ha
	Urørt skov	Ca. 150 ha	Op til 22 ha	Op til 172 ha
	Forbedring af hydrologi	Ca. 2 ha	Op til 102 ha	Op til 104 ha
Sammenbinding af naturtyper***	6210 Kalkoverdrev	0 ha	10-15 ha	10-15 ha
	6230 Surt overdrev	0 ha	15-20 ha	15-20 ha
	7230 Riggær	0 ha	5-10 ha	5-10 ha
Ny habitatnatur***	6210 Kalkoverdrev	Ca. 4 ha	Op til ca. 7 ha hvor det er muligt	Op til ca. 11 ha hvor det er muligt
	6230 Surt overdrev	Ca. 13 ha	Op til ca. 11 ha hvor det er muligt	Op til ca. 24 ha hvor det er muligt
	6410 Tidvis våd eng	0 ha	Op til ca. 9 ha hvor det er muligt	Op til ca. 9 ha hvor det er muligt
	7110 Højmoser	Ca. 33 ha	0 ha	Ca. 33 ha
	7220 Kildevæld	0 ha	Op til ca. 4 ha hvor det er muligt	Op til ca. 4 ha hvor det er muligt
	7230 Riggær	Ca. 28 ha	Op til ca. 50 ha hvor det er muligt	Op til ca. 78 ha hvor det er muligt

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

** Indsatsen videreføres fra sidste planperiode da de vedtagne skovhandleplaner gælder i 12 år, dvs. perioden 2010-2021.

I bilag 4 er der et kort, som viser potentielle områder for sammenbinding og ny habitatnatur. Overført indsats fra 1. planperiode og forventes realiseret ved naturpleje på natur, der ligger i tilknytning til eksisterende habitatnatur. Indsats for højmoser løftes af igangværende LIFE-projekt. * Indsatsen overføres ikke fra 1. planperiode, da den ikke er igangsat og finansiering derved mangler. Hydrologiindsatsen kan derved alene løftes under forudsætning af, at den indgår i det Integrerede Life-projekt, der forventes påbegyndt i planperioden.

Der kan være overlap mellem disse arealer. Det er der taget højde for. Altså den totale indsats på arealerne i dette område. I dette Natura 2000-område er der tegnet MVJ-aftaler på 45,7ha habitatnatur. Ud af de arealer udløber MVJ-aftalerne på 45,1ha i denne planperiode, så en stor del af indsatsen må være at gentagne disse aftaler.

Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for arter udover indsatser for naturtyper*

Forventede forvaltningstiltag og metoder	Skøn over behov:		
	Igangværende indsats	Ny indsats	Samlet behov for indsats
<i>Spotpleje ved tørvegrave til udvidelse og forbedring af levested for Bred Vandkalv (LIFE-projekt)</i>	<i>Ca. 3-4 stk</i>	<i>Ca. 0 stk</i>	<i>Ca. 3-4 stk</i>
<i>Pleje af lokalitet for Fruesko (kalkoverdrev)</i>	<i>1-2 ha</i>	<i>0 ha</i>	<i>1-2 ha</i>

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planens indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne, Det drejer sig om følgende retningslinjer:

- Der arbejdes for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
- Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
- Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
- Udvidelsen/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-2015 afsluttes.
- For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelserne.
- Indsats gennemført i 1. planperiode vedligeholdes fx ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Derfor angiver tabel 6 den aftalte opgavefordeling mellem handleplanmyndighederne og de offentlige lodsejere i Natura 2000-området.

Tabel 6 omfatter både private og offentlige arealer (inklusiv de offentlige arealer, hvor lodsejeren selv udarbejdet drifts- og plejeplan).

Tabel 6. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndighed og offentlige lodsejere

Indsats		Handleplanmyndighed			Offentlig lodsejer	Offentlig lodsejer	Total
		Rebild	Aalborg	Mariager-fjord	Naturstyrelsen	Forsvaret	
Hensigt mæssig drift og pleje	6210 Kalkoverdrev	Op til 8 ha hvis muligt	Op til 3 ha hvis muligt	-	< 1 ha	-	Op til 11 ha hvis muligt
	6230 Surt overdrev	Op til 18 ha hvis muligt	Op til 5 ha hvis muligt	Op til 1 ha hvis muligt	Op til 20 ha	-	Op til 44 ha hvis muligt
	6410 Tidvis våd eng	Op til 6 ha hvis muligt	Op til 1 ha hvis muligt	Op til 2 ha hvis muligt	Op til 10 ha	-	Op til 19 ha hvis muligt
	7220 Kildevæld	-	Op til 1 ha hvis muligt	Op til 3 ha hvis muligt	< 1 ha	-	Op til 5 ha hvis muligt
	7230 Riggær	Op til 62 ha hvis muligt	Op til 9 ha hvis muligt	Op til 7 ha hvis muligt	Op til 20 ha	-	Op til 98 ha hvis muligt
Udvidelse af levesteder for arter	Spotpleje ved tørvegrave til udvidelse og forbedring af levested for bred vandkalv (LIFE-projekt)	Ca. 3-4 stk	0 stk	0 stk	0 stk	-	Ca. 3-4 stk
	Fruesko	0 ha	0 ha	0 ha	1-2 ha	-	1-2 ha
	Ny gravning af vandhuller – Stor vandsalamander	0 stk	0 stk	0 stk	2-4 stk	-	2-4 stk

Prioritering af den forventede indsats

Aalborg Kommune og Rebild Kommune

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggøre og sikre indsats fra planperioden 2010-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.

Projekter med naturlige vandstandsforhold finansieret via landdistriktsprogrammet og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.

Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4 og 5). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Først i planperioden prioriteres at sætte gang i de projekter der vil strække sig over flere år:

- Afslutte forundersøgelser for naturlig hydrologi og start på etablering af mulige projekter.
- Integreret LIFE-projekt: Landmanden som naturforvalter er et samarbejdsprojekt med Naturstyrelsen, landboorganisationerne m.fl. om at skabe sammenhæng og mere robuste naturtyper i området, især for arealer med rigkær, kildevæld, og overdrev.

Løbende i planperioden vil der fortsat blive arbejdet faciliterende i forhold til tilskudsmuligheder til Natura 2000 indsatsen.

- Lodsejere med særligt sårbare naturtyper og arter (f.eks. naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet),
- Lodsejere med særligt store arealer omfattet af Natura 2000-planerne, eller lodsejere der samarbejder om fælles løsninger.
- Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats.

Mariagerfjord Kommune

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggøre og sikre indsats fra planperioden 2010-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.

De ovenfor nævnte fokuspunkter er velkendte fra 1. planperiode, 2010-15. Mariagerfjord Kommune finder det derfor relevant og helt nødvendigt for en fortsat vellykket frivillig indsats, at have et helt overordnet fokus på interessentinddragelse. Dette er også helt i tråd med de ændringer, der er sket i den bagved liggende lovgivning for Natura 2000-planlægningen (Miljømålsloven).

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4 og 5). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen.

Først i planperioden prioriteres at sætte gang i de projekter der vil strække sig over flere år:

- Afslutte forundersøgelser for naturlig hydrologi og start på etablering af mulige projekter. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer og fortsat afgræsning hvor der tidligere har været gennemført en naturpleje-indsats.

- Integreret LIFE-projekt: Projektets titel er "Landmanden som naturforvalter", og er et samarbejdsprojekt med Naturstyrelsen, landboorganisationerne, 7 kommuner m.fl. om at skabe sammenhæng og mere robuste naturtyper i udvalgte Natura 2000-områder, især for arealer med rigkær, kildevæld, og overdrev. Udgangspunktet er i Mariagerfjord Kommune 5 Natura 2000-områder: Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø; Kielstrup Sø; Skals Å og Glenstrup Sø; Villestrup Ådal og Kastbjerg Ådal.
 - Organisering af afgræsning
 - Facilitering af natur- og miljøstøtteordninger under Landdistriktsprogrammet
 - Jordfordeling
 - Uddannelse
 - Med meget mere

Projektansøgningen er under udarbejdelse og vil forventeligt blive indsendt forår 2017 med henblik på projektstart primo 2018

Løbende i planperioden vil der fortsat blive arbejdet faciliterende i forhold til tilskudsmuligheder til Natura 2000 indsatsen.

- Lodsejere med særligt sårbare naturtyper og arter (f.eks. naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet),
- Lodsejere med særligt store arealer omfattet af Natura 2000-planerne, eller lodsejere der samarbejder om fælles løsninger.
- Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Rebild, Aalborg og Mariagerfjord Kommuner hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7.1 og 7.2, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7.1 og 7.2 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 7.1 Forventet plan for interessentinddragelse

Rebild Kommune og Aalborg Kommune

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Orientering af Det Grønne Råd om projektstatus	Kommunerne afholder møder 4 gange årligt	Hele planperioden
Landmanden som naturforvalter	Indgå med Naturstyrelsen m.fl. i ansøgning og gennemførelse af LIFE projekt.	Hele planperioden
Facilitering af tilskudsordninger	Bidrage med oplysning og udbredelse af Naturs 2000 tilskudsordningerne til lodsejere.	I tilknytning til ansøgningsrunderne
Naturpleje og hegningsnetværk	Samarbejde med Kødkvægforeningen Himmerland og Agrinord om udvikling af projekter under naturpleje og hegningsnetværket.	Hele Planperioden

Mariagerfjord Kommune

Realisering af handleplanernes indsatser bygger på frivillighed. Det er derfor af helt afgørende betydning at inddrage lodsejerne og organisationer, gennem en transparent og involverende proces, med en bred lokal forankring. For at understøtte dette har Mariagerfjord Kommune oprettet et Naturråd. Naturrådet skal primært understøtte dialogen og samarbejdet mellem de mange interessenter i kommunens Natura 2000-områder.

Naturrådet skal endvidere hjælpe med at øge kendskabet til områdernes naturværdier, samt den naturpleje som kan fastholde og forbedre områdernes naturkvalitet.

Følgende interessenter er repræsenteret i Naturrådet: AgriNord, Landboforeningen Kronjylland, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Danmarks Jægerforbund, Bæredygtigt Landbrug, Ferskvandsfiskeriforeningen, Lodsejerforeningen for Glenstrup Sø, Dansk Botanisk Forening og Dansk Skovforening. Mariagerfjord Kommune står for sekretariatsbetjeningen af Naturrådet, og politiske repræsentanter fra Udvalget for Teknik- og Miljø deltager i møderne.

Naturrådets arbejde er igangsat ved møde den 18. august 2016. Her drøftede Naturrådet deres første opgave, at komme med indspil til nedenstående plan for interessentinddragelse. Det er derved ønsket at alle repræsentanter i Naturrådet har kunnet bidrage til hvordan deres bagland bedst mulig inddrages i den planlægning og efterfølgende indsats, der skal ske i områderne.

Det er Mariagerfjord Kommuner hensigt, at planlægge og udføre målrettede initiativer for interessentinddragelse som vist i tabel 7. Da indsatsen i områderne beror på frivillighed vil alle konkrete naturplejeprojekter tage udgangspunkt i kontakt og dialog med de berørte lodsejere. Kommunen vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget, samt tænke på at involvere både ejere og brugere i arbejdet med udarbejdelse og udførsel af konkrete projekter.

Tabel 7.2 viser Mariagerfjord Kommunes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, Naturrådet eller hvis andre forhold taler for det.

Tabel 7.2 Forventet plan for interessentinddragelse

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Naturråd	Kommer med indspil til udarbejdelse af udkast til de kommunale handleplaner	August til oktober 2016
Naturråd	For-høring af udkast til de kommunale handleplaner	September 2016
Naturråd	Tage initiativ til markvandring, borgermøder eller lign. arrangementer, der styrker den lokale forankring og muliggør gennemførelse af indsatser	Hele planperioden
Det Grønne Råd	Orientering af det Grønne Råd om status for Natura 2000-planlægningen og for den konkrete indsats	Hele planperioden
Naturpleje og hegningsnetværk	Samarbejde med AgriNord om udvikling af naturplejeprojekter	Hele planperioden
Landmanden som naturforvalter	Indgå med Naturstyrelsen, 7 andre kommuner m.fl. i ansøgning og gennemførelse af et integreret EU LIFE+ projekt, som vil strække sig over hele planperioden.	Ansøgning indsendes 2017
Landmanden som naturforvalter	Projektet er organiseret således at partnerne i fællesskab er styrende i forhold til projektets udvikling og fremdrift. Disse netværk/grupper af interessenter, er på den måde inddraget.	Sidste halvdel af planperioden
Landmanden som naturforvalter	Projektet vil arbejde med udvikling af undervisningsforløb/efteruddannelse af landmænd, naturforvaltere og landbrugets rådgivere.	Sidste halvdel af planperioden
Landmanden som naturforvalter	Projektet skal forsøge at integrere vandmiljø-, klima- og natur-hensyn, og mange forskellige NGO'er, myndigheder osv. vil efter behov blive inddraget.	Sidste halvdel af planperioden
Landmanden som naturforvalter	Projektet har som ambition at skabe forandringer i de strukturelle ramme omkring naturpleje. Derfor vil relevante myndigheder, beslutningstagere o.l. blive involveret efter behov	Sidste halvdel af planperioden
Landmanden som naturforvalter	Projektet vil arbejde med udvikling og etablering af en form for Videnscenter for Naturforvaltning, som skal medvirke til at løfte vidensniveauet vedrørende naturforvaltning hos diverse interessenter (konkret i marken, processer i frivillige projekter, best practice mv.)	Sidste halvdel af planperioden

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive præcist hvornår projekterne fysisk bliver udført.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Naturstyrelsen

Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N18 Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø

Den statsejede del af Natura 2000 området udgøres bl.a. af de store åbne naturområder Gravlev Ådal og Rebild Bakker, ligesom flere store kilder og Store Økssø også indgår i det statslige areal. Store Økssø er omgivet af skov og tidligere højmoser, der gennem naturgenopretning søges genskabt. Mange små moser ligger spredt i området og er ligeledes under genopretning. I Bjergeskoven fandt man i 1884 orkideen Fruesko for første gang i Danmark, og her findes den meget sjældne orkide stadig.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
6210	Kalkoverdrev	0,5
7230	Rigkær	13,6
7120	Nedbrudt højmose	46,4
6230	Surt overdrev	29,9
7140	Hængesæk	5,3
7110	Højmose	18,2
6410	Tidvis våd eng	6,7
4030	Tør hede	68,3
5130	Enekrat	4,4
7220	Kildevæld	5,9
Hovedtotal		199,2

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger. I Natura 2000 planens indsatsprogram er der angivet en række generelle og områdespecifikke retningslinjer. Da de områdespecifikke retningslinjer med nedennævnte undtagelse vurderes ikke at omfatte Naturstyrelsens areal betyder det, at der som udgangspunkt ikke iværksættes nye tiltag. Målsætningerne opfyldes alene ved at eksisterende plejetiltag videreføres.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

Naturstyrelsen vil være særligt opmærksom på arterne Fruesko, bred vandkalv, bred vandkalv, damflagermus og grøn buxbaumia.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 typer tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7110	Højmose	Sikring af naturtypen	18,2
			Naturtypebevarende pleje	18,2
	7120	Nedbrudt højmose	Sikring af naturtypen	46,4
			Naturtypebevarende pleje	46,4
	6230	Surt overdrev	Sikring af naturtypen	29,9
			Naturtypebevarende pleje	29,9
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	13,6
			Naturtypebevarende pleje	13,5
	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	6,7
			Naturtypebevarende pleje	5,9
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	5,3
			Naturtypebevarende pleje	5,3
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	68,3
			Naturtypebevarende pleje	68,3
	5130	Enekrat	Sikring af naturtypen	4,4
			Naturtypebevarende pleje	4,4
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	5,9
			Naturtypebevarende pleje	5,9
	6210	Kalkoverdrev	Sikring af naturtypen	0,5
			Naturtypebevarende pleje	0,5
	9997	Ikke specificeret	Udvikling mod 4030 Tør hede	0,5

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7110	Højmose	Rydning af opvækst	Eksisterende	16,8
			Græsning	Eksisterende	1,5
	7120	Nedbrudt højmose	Rydning af opvækst	Eksisterende	44,0
			Græsning	Eksisterende	30,2
	6230	Surt overdrev	Rydning af opvækst	Eksisterende	9,5
			Græsning	Eksisterende	24,8

			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	2,4
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,9
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,3
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	11,1
			Afbrænding	Eksisterende	3,5
	7230	Rigkær	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,1
			Græsning	Eksisterende	11,4
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	7,1
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,0
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	Eksisterende	2,5
			Græsning	Eksisterende	4,3
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	3,7
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,8
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	0,6
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	4,7
			Græsning	Eksisterende	1,1
	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	22,2
			Græsning	Eksisterende	68,0
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	22,2
			Afbrænding	Eksisterende	13,1
	5130	Enekrat	Græsning	Eksisterende	4,4
	7220	Kildevæld	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,0
			Græsning	Eksisterende	2,8
			Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,6
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	0,4
	6210	Kalkoverdrev	Græsning	Eksisterende	0,5

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)

				Omfattet af eksisterende planlægning	Total
		Naturtype	Plejetiltag		
Eksisterende habitatnatur	7120	Nedbrudt højmosse	Rydning af bevoksning	Eksisterende	1,2
			Hegning	Eksisterende	2,4
	6230	Surt overdrev	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,7
			Hegning	Eksisterende	4,3
			Hegning	Eksisterende	0,1
	4030	Tør hede	Hegning	Eksisterende	0,9
	7220	Kildevæld	Hegning	Eksisterende	0,2
	9997	Ikke specificeret	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,5

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

"Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.

"Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Tabel V: Planlagte udvidelser af naturtyper

Udvidelse af naturtyper (ha)	
Målsætning	Total
Udvikling mod 4030 Tør hede	0,5

Tabel VI: Planlagte konverteringer af naturtyper

Konvertering af naturtyper (ha)	
Naturtype	Total
9910 Bøg på mor uden krystorn	0,5

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget. Herudover planlægger Naturstyrelsen en særlig indsats for orkideen Fruesko, som fremgår af tabel V.

Tabel VII: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
1902	Fruesko	Sikring af artens levested	1

Tabel VIII: Planlagte artsplejetiltag for arter *udover* plejetiltagene for de lysåbne naturtyper

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
1902	Fruesko	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	1
		Græsning	1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at naturtyper og arter skal på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne isfugl, sortspætte, hvepsevåge, hedelærke og rødrysget tornskade som ynglefugle sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arterne i området.

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Forsvarsministeriets arealer i Natura 2000-område nr. 18

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses drifts- og plejeplan omfatter i alt 28 ha, hvoraf 4,7 ha er beliggende i Natura 2000-område nr. 18. Dette Natura 2000-område består af Habitatområde H20 Rold Skov Lindenberg Å og Madum Sø.

På Regan Vest er der udpeget to terrestriske naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Habitatnaturtyper		Areal (ha) på Regan Vest	Naturtilstanden på Regan Vest
Naturtype			
6210	Kalkoverdrev	2,6	II
9190	Stilkegekrat	1,9	II
I alt		4,5	

TABEL I: KORTLAGTE LYSÅBNE NATURTYPER I PLEJEPLANEN

Lysåbne naturtyper (ha)		Areal (ha) på Regan Vest
Naturtype		
6210	Kalkoverdrev	2,6
I alt		2,6

INDSATS FOR DE LYSÅBNE NATURTYPER

I det følgende angives Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i Tabel II:

- Lysåbne naturtyper
- Evt. forbedring af naturtilstand

TABEL II: PLEJEMÅL OG PLANLAGTE LØBENDE PLEJETILTAG FOR LYSÅBNE NATURTYPER

Der gennemføres naturpleje i form af græsning på hele arealet og bekæmpelse af invasive planter.

Regan Vest forventes overdraget til Naturstyrelsen senest 2017. Hermed overgår også naturplan- lægning og –forvaltning, herunder Natura 2000-planlægningen. Det forventes, at der iværksættes græsning på hele arealet (ca. 28 ha) fra 2017. Ligeledes vil opfølgende bekæmpelse af rynket rose ved rydning gennemføres løbende.

Lysåbne naturtyper (ha)		Trusler	Målsætning	Plejetiltag	Total
Naturtype					

6210	Kalkoverdrev	Tilgroning og invasive arter.	Naturlilstanden må ikke forringes.	Græsning og bekæmpelse af invasive arter.	2,6
------	--------------	-------------------------------	------------------------------------	---	-----

SÆRLIG INDSATS FOR ARTER

Regan Vest udgør overvintringslokalitet for én dyreart på udpegningsgrundlaget. Der er tale om damflagermus, der sammen med en lang række øvrige flagermusarter anvender tunnelen i anlægget som overvintringslokalitet. Desuden vurderes, at delarealer på Regan Vest udgør potentielle levesteder for skæv vindelsnegl og Fruesko.

FORVENTNINGEN TIL DEN SAMLEDE INDSATS

Den samlede indsats for naturtyper på Forsvarsministeriets arealer forventes at medføre, at de udpegede naturtyper tilstand ikke forringes og gerne forbedres.

Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Indsatsprogrammet

Opfyldelsen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever de EU-retlige forpligtelser, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i 2. planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i 1. planperiode fastholdes og afsluttes, og der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer.

Indsatsen fra de gældende planer 2010-15 videreføres. Hvis den forudsatte indsats for planperioden 2010-15 ikke er gennemført, når de kommunale handleplaner for 2. planperiode træder i kraft, forudsættes det, at den allerede igangsatte indsats færdiggøres i 2. planperiode, med mindre den udestående indsats vil være i strid med nærværende plan.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer.

Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

Områdets fredskovpligtige skovnaturtyper er omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen 2010-15 og videreføres i denne plan.

Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
5. Udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
6. For skovnaturtyper skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen.
7. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Områdespecifikke retningslinjer

1. Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtypen kalkoverdrev, naturtypen surt overdrev og naturtypen rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

2. Naturstyrelsen forbereder og igangsætter i dialog med relevante kommunalbestyrelser et større projekt med fokus på at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær i og omkring 7 ådale i Natura 2000-områderne nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222 og 223 og med henblik på at kunne genoprette gunstig bevaringsstatus for rigkær. Projektet skal i det omfang, at det er muligt indenfor EU-LIFE-ordningens projektkrav bidrage til opfyldelse af vandmiljø- og klimamål. Potentielt berørte lodsejere vil blive nærmere orienteret i forbindelse med udarbejdelse af et projektforslag

3. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til naturtyperne rigkær og kildevæld, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.

4. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.

5. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, højmoser, nedbrudt højmoser og rigkær med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

6. Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på arterne Fruesko, bred vandkalv, damflagermus og grøn buxbaumia som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale nærmere på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Natura 2000-planen kan ses her: http://naturstyrelsen.dk/media/191312/n18_n2000plan_16-21.pdf

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H20 og fuglebeskyttelsesområde F3 og F4

Tabel 8. Naturtyper på udpegningsgrundlaget 1*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Handleplanmyndighed			I alt*	
		Rebild	Aalborg	Mariagerfjord	ha	km
3110	Lobelie sø					
3140	Kransnålalge-sø	0,3	0,1		0,4	
3150	Næringsrig sø	0,7	0,5	1,2	2,4	
3160	Brunvandets sø	0,5	0,03	0,8	1,33	
3260	Vandløb					
4010	Vådheide	11,7		1,3	13	
4030	Tør heide	9,9	3,9	0,6	14,4	
5130	Enekrat	18,1	0,4		18,5	
6210	Kalkoverdrev*	17,8	8,2		26	
6230	Surt overdrev*	27	14,0	9,7	49,8	
6410	Tidvis våd eng	9,9	0,9	15	25,8	
6430	Urtebræmme					
7110	Højmoser*	24,6		15,6	40,2	
7120	Nedbrudt Højmoser	2,9		22,5	25,4	
7140	Hængesæk	12,5		4,5	17	
7220	Kildevæld*	6,5	0,9	5	12,4	
7230	Rigkær	43,5	10,6	38,6	92,7	
9110	Bøg på mor	8,4		0,3	8,7	
9130	Bøg på muld	0,6			0,6	
9150	Bøg på kalk					
9160	Ege-blandskov	1			1	
9190	Stilkeke-krat	0,6			0,6	
91D0	Skovbevokset tørvemose*	9,6		4,2	13,8	
91E0	Elle- og askeskov	6,7			6,7	
I alt*		212 ha	39,5 ha	119,3 ha		

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemføre Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Arter på udpegningsgrundlaget.

Nr.	Art
1013	Kildevældsvindelsnegl
1014	Skæv vindelsnegl
1081	Bred vandkalv
1095	Havlampret
1096	Bæklampret
1166	Stor vandsalamander
1318	Damflagermus
1355	Odde
1386	Grøn buxbaumia
1393	Blank seglmos
1902	Fruesko

F3 Madum Sø: Fugle på udpegningsgrundlaget.

Ynglefugle:*Isfugl**Sortspætte*

F4 Rold Skov: Fugle på udpegningsgrundlaget.

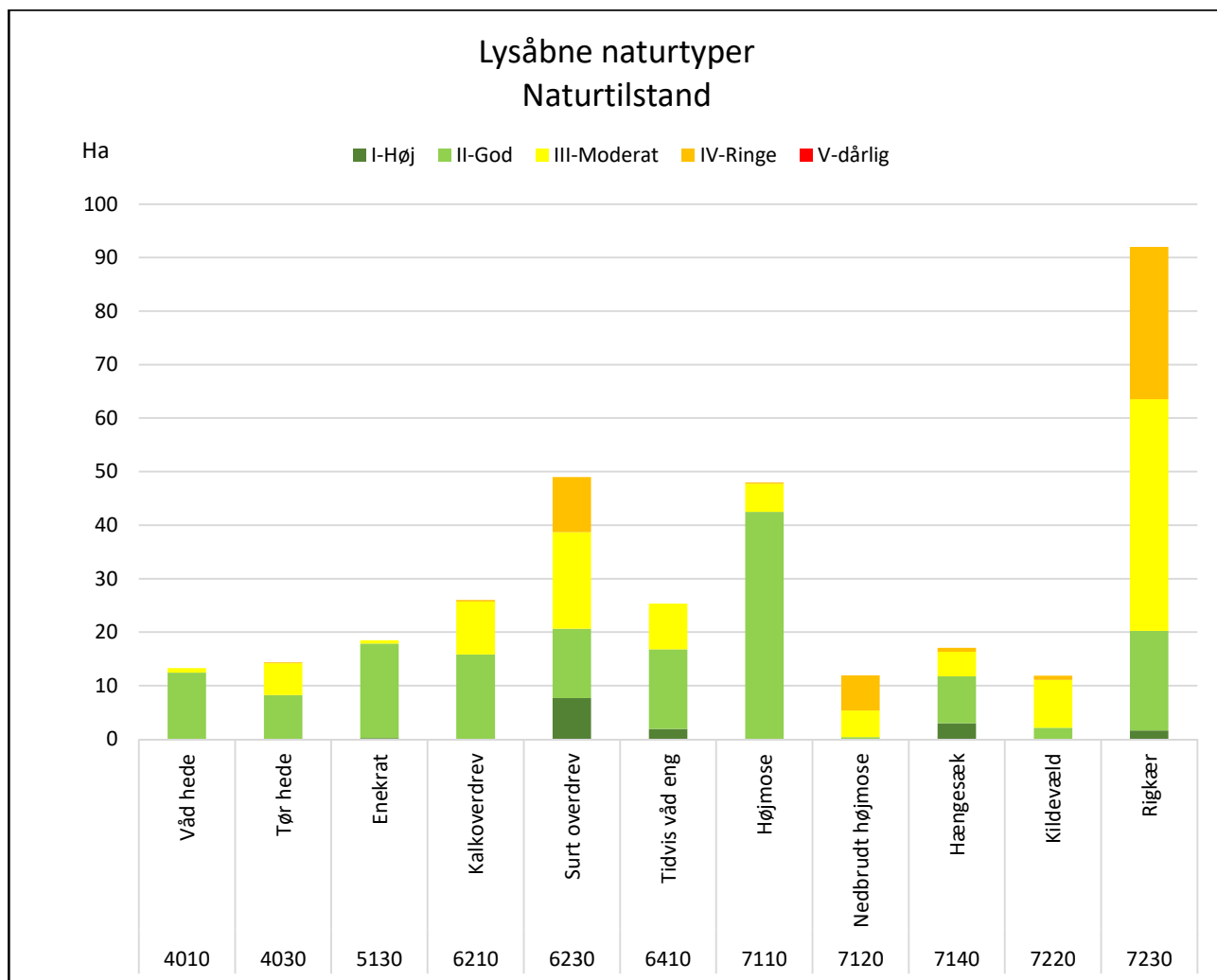
Ynglefugle:*Hvepsevåge**Isfugl**Hedelærke**Stor hornugle**Sortspætte**Rødrygget tornskade*

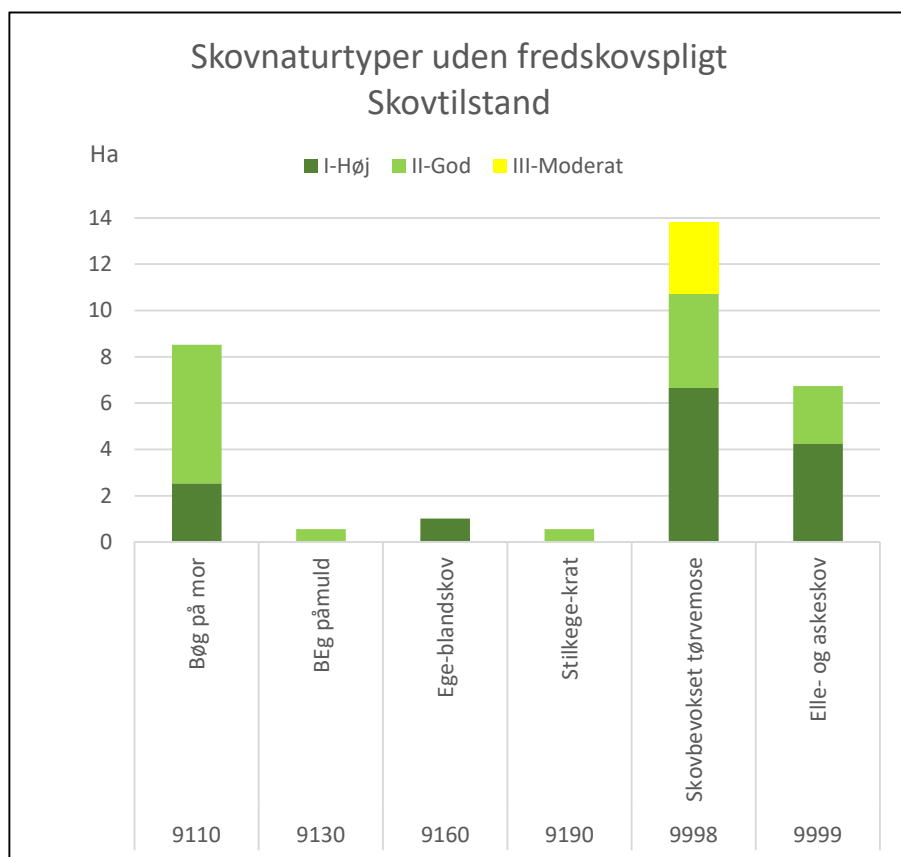
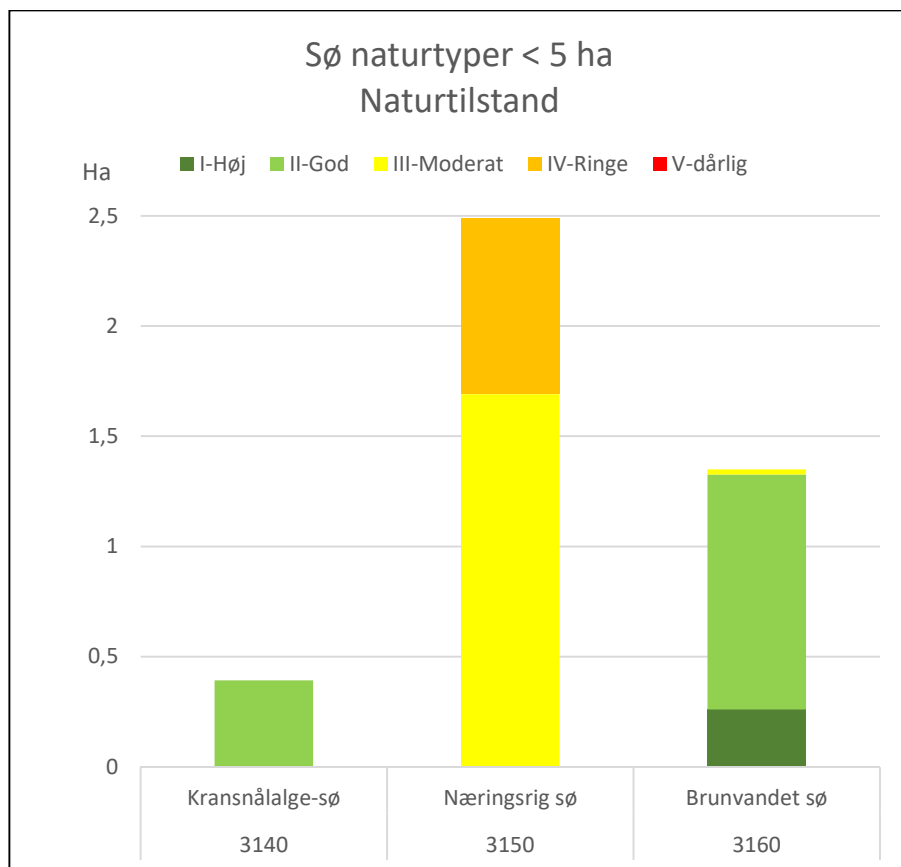
Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 9. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper*

Naturtype nr.	Naturtype navn	Naturtilstand					I alt*	
		I	II	III	IV	Ingen tilstand	ha	km
3140	Kransnålalge-sø	0,39					0,39	
3150	Næringsrig sø		1,69	0,80			2,49	
3160	Brunvandet sø	1,07	0,02			0,26	1,35	
4010	Vådheide		12,1	0,9			13,0	
4030	Tør heide		8,3	5,9	0,2		14,4	
5130	Enekrat	0,2	17,7	0,6			18,5	
6210	Kalkoverdrev*	0,1	15,8	9,9	0,3		26,0	
6230	Surt overdrev*	7,7	13,1	18,7	10,3		49,8	
6410	Tidvis våd eng	1,9	15,0	8,8	0,1		25,8	
7110	Højmose*		34,7	5,3	0,2		40,1	
7120	Nedbrudt Højmose		0,4	5,0	19,9		25,3	
7140	Hængesæk	3,0	9,0	4,3	0,7		17	
7220	Kildevæld*		2,1	9,4	0,8		12,3	
7230	Rigkær	1,6	18,8	43,8	28,5		92,7	
9110	Bøg på mor	2,5	6,1				8,7	
9130	Bøg på muld		0,6				0,6	
9160	Ege-blandskov	1,0					1,0	
9190	Stilkege-krat		0,6				0,6	
91D0	Skovbevokset tørvemose*	6,6	4,1	3,1			13,8	
91E0	Elle- og askeskov	4,2	2,5				6,7	
I alt*		30,26	154,51	116,6	61	0,26		

* Omfatter ikke offentlige arealer hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egen drifts og plejeplan.

Bilag 4: Kortbilag

